

157 Okvirna konvencija za varstvo narodnih manjšin

Države članice Sveta Evrope in druge države, podpisnice te okvirne konvencije, so se

glede na to, da je cilj Sveta Evrope doseči večjo enotnost med svojimi članicami z namenom ohranjati in uresničevati ideale in načela, ki so njihova skupna dediščina,

glede na to, da je eden od načinov, s katerimi si prizadevajo za doseg tega cilja, ohranjanje in nadaljnje uresničevanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin,

v želji, da bi sledile Deklaraciji voditeljev držav in vlad držav članic Sveta Evrope, sprejeti 9. oktobra 1993 na Dunaju,

odločene, da na svojih ozemljih varujejo obstoj narodnih manjšin,

glede na to, da so prevrati v evropski zgodovini pokazali, da je varstvo narodnih manjšin bistvenega pomena za stabilnost, demokratično varnost in mir na tej celini,

glede na to, da bi morala pluralistična in resnično demokratična družba ne le spoštovati etnično, kulturno, jezikovno in versko identiteto vsakega pripadnika narodne manjšine, ampak tudi ustvariti primerne razmere, ki pripadnikom narodnih manjšin omogočajo, da izražajo, ohranjajo in razvijajo to identiteto,

glede na to, da je ustvarjanje ozračja strpnosti in dialoga potrebno za to, da kulturna raznolikost ni vir in dejavnik razdvajanja, ampak bogatenja vsake družbe,

glede na to, da uresničevanje strpnosti in napredka v Evropi ni odvisno le od sodelovanja med državami, ampak je za to potrebno tudi čezmejno sodelovanje med lokalnimi in regionalnimi oblastmi, kar pa ne vpliva na ustavno ureditev in ozemeljsko celovitost vsake države,

ob upoštevanju Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin in njenih protokolov,

ob upoštevanju prevzetih obveznosti glede varstva narodnih manjšin v konvencijah in deklaracijah Združenih narodov in v dokumentih Konference o varnosti in sodelovanju v Evropi, še zlasti kopenhagenskem dokumentu z dne 29. junija 1990,

odločene, da opredelijo načela, ki jih je treba spoštovati, in obveznosti, ki izhajajo iz njih, da bi v državah članicah in drugih državah, ki bi postale pogodbenice tega instrumenta, znotraj vladavine prava zagotovile učinkovito varstvo narodnih manjšin ter pravic in svoboščin njihovih pripadnikov ob spoštovanju ozemeljske celovitosti in suverenosti držav,

odločene, da uresničujejo načela, določena v tej okvirni konvenciji, s pomočjo notranje zakonodaje in ustrezne vladne politike,

dogovorile, kot sledi:

I. poglavje

1. člen

Varstvo narodnih manjšin ter pravic in svoboščin pripadnikov teh manjšin je sestavni del mednarodnega varstva človekovih pravic in kot tako spada v okvir mednarodnega sodelovanja.

2. člen

Določbe te okvirne konvencije se uporabljajo v dobri veri, v duhu razumevanja in strpnosti ter v skladu z načeli dobrega sosedstva, prijateljskih odnosov in sodelovanja med državami.

3. člen

1. Vsak pripadnik narodne manjšine ima pravico do proste izbire, da je ali ni obravnavan kot pripadnik narodne manjšine, in iz te njegove izbire ali uresničevanja pravic, ki so z njo povezane, ne izhajajo nobene neugodne posledice.

2. Pripadniki narodnih manjšin lahko posamično kakor tudi v skupnosti z drugimi uresničujejo pravice in uživajo svoboščine, ki izvirajo iz načel te okvirne konvencije.

II. poglavje

4. člen

1. Pogodbenice se obvezujejo zagotoviti pripadnikom narodnih manjšin pravico do enakosti pred zakonom in enakega pravnega varstva. V tem pogledu je prepovedana vsaka diskriminacija, ki temelji na pripadnosti narodni manjšini.

2. Pogodbenice se obvezujejo sprejeti, če je to potrebno, na vseh področjih gospodarskega, družbenega, političnega in kulturnega življenja ustrezne ukrepe za pospeševanje polne in učinkovite enakosti med pripadniki narodne manjšine in pripadniki večinskega naroda. V tem pogledu morajo dovolj upoštevati posebne razmere pripadnikov narodnih manjšin.

3. Ukrepi, sprejeti v skladu z drugim odstavkom, se ne štejejo za dejanje diskriminacije.

5. člen

1. Pogodbenice se obvezujejo spodbujati take razmere, ki so potrebne, da pripadniki narodnih manjšin ohranjajo in razvijajo svojo kulturo ter ohranjajo bistvene sestavine svoje identitete, in sicer svojo vero, jezik, tradicijo in kulturno dediščino.

2. Brez poseganja v ukrepe splošne politike povezovanja so se pogodbenice dolžne vzdržati politike in prakse, katerih namen je asimilacija pripadnikov narodnih manjšin proti njihovi volji, in morajo zaščititi te osebe pred kakršnimi koli dejanji, katerih namen je taka asimilacija.

6. člen

1. Pogodbenice spodbujajo duh strpnosti in medkulturnega dialoga in sprejemajo učinkovite ukrepe za pospeševanje medsebojnega spoštovanja in razumevanja ter sodelovanja med vsemi osebami, ki živijo na njihovem ozemlju, ne glede na njihovo etnično, kulturno, jezikovno ali versko identiteto, še zlasti v izobraževanju, kulturi in javnih obćilih.

2. Pogodbenice se obvezujejo sprejeti ustrezne ukrepe za varstvo oseb, ki so lahko ogrožene zaradi diskriminacije ali pa so izpostavljene dejanjem diskriminacije, sovraštvu ali nasilju, do katerih prihaja zaradi njihove etnične, kulturne, jezikovne ali verske identitete.

7. člen

Pogodbenice zagotavljajo spoštovanje pravice vsakega pripadnika narodne manjšine do svobode mirnega zborovanja, svobode združevanja, svobode izražanja ter svobode mišljenja, vesti in veroizpovedi.

8. člen

Pogodbenice se obvezujejo priznavati vsakemu pripadniku narodne manjšine pravico do izražanja njegove vere ali prepričanja in do ustanavljanja verskih ustanov, organizacij in združenj.

9. člen

1. Pogodbenice se obvezujejo priznati, da pravica vsakega pripadnika narodne manjšine do svobode izražanja vključuje svobodo mnenja, sprejemanja in dajanja informacij ter idej v jeziku manjšine brez vmešavanja javnih organov in ne glede na meje. Pogodbenice v okviru svojih pravnih sistemov zagotavljajo, da pripadniki narodnih manjšin pri svojem dostopu do javnih obćil niso zapostavljeni.

2. Prvi odstavek ne preprečuje pogodbenicam, da ne bi brez diskriminacije in na podlagi objektivnih meril zahtevale dovoljenja za radijsko in televizijsko oddajanje ali za filmsko dejavnost.

3. Pogodbenice ne smejo ovirati pripadnikov narodnih manjšin pri ustanavljanju in uporabi tiskanih obćil. V pravni ureditvi radijskega in televizijskega oddajanja v kar največjem obsegu in ob upoštevanju določb prvega odstavka zagotavljajo, da se pripadnikom narodnih manjšin da možnost, da ustanavljajo in uporabljajo svoja lastna obćila.

4. V okviru svojih pravnih sistemov sprejmejo pogodbenice ustrezne ukrepe, z namenom da pripadnikom narodnih manjšin olajšajo dostop do javnih obćil in pospešujejo strpnost in omogočajo kulturni pluralizem.

10. člen

1. Pogodbenice se obvezujejo priznavati vsakemu pripadniku narodne manjšine pravico, da svobodno in brez vmešavanja uporablja svoj jezik manjšine, in to zasebno in v javnosti ter ustno in pisno.

2. Če na območjih, na katerih že tradicionalno ali v znatnem številu prebivajo pripadniki narodnih manjšin, ti tako zahtevajo in njihova zahteva ustreza dejanskim potrebam, si pogodbenice prizadevajo v kar največji možni meri zagotoviti take razmere, ki bi omogočale uporabo jezika manjšine v odnosih med pripadniki manjšine in upravnimi organi.

3. Pogodbenice se obvezujejo zagotoviti vsakemu pripadniku narodne manjšine pravico biti takoj obveščen v jeziku, ki ga razume, o razlogih za odvzem prostosti ter o naravi in vzroku za kakršne koli obtožbe proti njemu kakor tudi pravico, da se brani v tem jeziku, če je potrebno z brezplačno pomočjo tolmača.

11. člen

1. Pogodbenice se obvezujejo priznavati vsakemu pripadniku narodne manjšine pravico, da uporablja svoj priimek (patronim) in imena v jeziku manjšine, ter pravico do uradnega priznanja teh imen v skladu z načini, določenimi v pravnem sistemu pogodbenic.

2. Pogodbenice se obvezujejo priznavati vsakemu pripadniku narodne manjšine pravico, da v jeziku svoje manjšine namešča znake, napise in druge informacije zasebne narave, namenjene očem javnosti.

3. Na območjih, kjer v znatnem številu prebivajo pripadniki narodnih manjšin, si pogodbenice prizadevajo, da v okviru svojega pravnega sistema in po potrebi vključno s sporazumi z drugimi državami ter ob upoštevanju svojih posebnih pogojev poskrbijo za napise tradicionalnih krajevnih imen, imen ulic in drugih topografskih znakov, namenjenih javnosti, tudi v jeziku manjšin, kadar je za take oznake dovolj zahtev.

12. člen

1. Pogodbenice sprejmejo, kadar je to primerno, ukrepe na področju izobraževanja in raziskav, da s tem spodbujajo poznavanje kulture, zgodovine, jezika in vere svojih narodnih manjšin in večinskega naroda.

2. V zvezi s tem pogodbenice med drugim zagotavljajo ustrezne možnosti za usposabljanje učiteljev in dostop do učbenikov ter olajšujejo stike med učenci, študenti in učitelji različnih skupnosti.

3. Pogodbenice se obvezujejo za pripadnike narodnih manjšin pospeševati enake možnosti za dostop do izobraževanja na vseh ravneh.

13. člen

1. V okviru svojih izobraževalnih sistemov pogodbenice priznavajo, da imajo pripadniki narodnih manjšin pravico do ustanavljanja in vodenja lastnih zasebnih ustanov za izobraževanje in usposabljanje.

2. Uresničevanje te pravice nima za posledico nobenih finančnih obveznosti za pogodbenice.

14. člen

1. Pogodbenice se zavezujejo priznavati vsakemu pripadniku narodne manjšine pravico, da se uči jezika svoje manjšine.
2. Na območjih, na katerih že tradicionalno ali v znatnem številu prebivajo pripadniki narodnih manjšin, in če je za to dovolj zahtev, si pogodbenice prizadevajo, da v okviru svojih izobraževalnih sistemov v kar največji možni meri zagotovijo, da imajo pripadniki narodnih manjšin enake možnosti za učenje jezika manjšine ali za izobraževanje v tem jeziku.
3. Izvajanje drugega odstavka tega člena ne vpliva na učenje uradnega jezika ali poučevanje v uradnem jeziku.

15. člen

Pogodbenice ustvarijo razmere, potrebne za učinkovito sodelovanje pripadnikov narodnih manjšin v kulturnem, družbenem in gospodarskem življenju ter v javnih zadevah, še zlasti pri tistih, ki jih neposredno zadevajo.

16. člen

Pogodbenice se vzdržijo ukrepov, ki spreminjajo razmerje prebivalstva na območjih, na katerih prebivajo pripadniki narodnih manjšin, in so namenjeni omejevanju pravic in svoboščin, ki izvirajo iz načel te okvirne konvencije.

17. člen

1. Pogodbenice se obvezujejo, da ne bodo posegale v pravico pripadnikov narodnih manjšin, da navezujejo in vzdržujejo proste in miroljubne čezmejne stike z osebami, ki zakonito bivajo v drugih državah, še zlasti s tistimi, s katerimi imajo skupno etnično, kulturno, jezikovno ali versko identiteto ali kulturno dediščino.
2. Pogodbenice se obvezujejo, da ne bodo posegale v pravico pripadnikov narodnih manjšin, da sodelujejo v dejavnostih nevladnih organizacij tako na državni kot na mednarodni ravni.

18. člen

1. Pogodbenice si prizadevajo po potrebi sklepati dvostranske in mnogostranske sporazume z drugimi, zlasti s sosednjimi državami, z namenom da zagotovijo varstvo pripadnikov zadevnih narodnih manjšin.
2. Pogodbenice sprejmejo ukrepe za spodbujanje čezmejnega sodelovanja, kadar je to ustrezno.

19. člen

Pogodbenice se obvezujejo spoštovati in uresničevati načela te okvirne konvencije, pri čemer bodo po potrebi uveljavljale le take omejitve, prepovedi ali ukinitve, ki so predvidene v mednarodnopravnih instrumentih, še zlasti v Konvenciji o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, kolikor so te pomembne za pravice in svoboščine, ki izvirajo iz teh načel.

III. poglavje

20. člen

Pri uresničevanju pravic in svoboščin, ki izvirajo iz načel te okvirne konvencije, vsak pripadnik narodne manjšine spoštuje zakonodajo države ter pravice drugih, še zlasti pravice pripadnikov večinskega naroda in pripadnikov drugih narodnih manjšin.

21. člen

Nič v tej okvirni konvenciji se ne razlaga tako, kot da vključuje kakršno koli pravico, da sodeluje pri kakršni koli dejavnosti ali stori kakršno koli dejanje, ki je v nasprotju s temeljnimi načeli mednarodnega prava in zlasti suverene enakosti, ozemeljske celovitosti ter politične neodvisnosti držav.

22. člen

Nič v tej okvirni konvenciji se ne razlaga, kot da omejuje ali krati človekove pravice in temeljne svoboščine, ki se lahko zagotovijo po zakonih katere koli pogodbenice ali po katerem koli sporazumu, ki to pogodbenico zavezuje.

23. člen

Pravice in svoboščine, ki izvirajo iz načel te okvirne konvencije, kolikor so predmet ustrezne določbe Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin ali njenih protokolov, je treba razumeti, da so z njimi skladne.

IV. poglavje

24. člen

1. Odbor ministrov Sveta Evrope spremlja, kako pogodbenice uresničujejo to okvirno konvencijo.
2. Pogodbenice, ki niso članice Sveta Evrope, sodelujejo pri mehanizmu za izvajanje konvencije v skladu s pogoji, ki jih je treba še določiti.

25. člen

1. V enem letu po začetku veljavnosti te okvirne konvencije za posamezno pogodbenico mora ta poslati generalnemu sekretarju Sveta Evrope polno informacijo o zakonodajnih in drugih ukrepih, ki jih je sprejela za uveljavitev načel iz te okvirne konvencije.
2. Nato vsaka pogodbenica občasno, in kadar to zahteva Odbor ministrov, sporoči generalnemu sekretarju katero koli dodatno informacijo, ki je pomembna za uresničevanje te okvirne konvencije.
3. Generalni sekretar pošlje Odboru ministrov informacije, ki jih je prejel v skladu z določbami tega člena.

26. člen

1. Pri presojanju primernosti ukrepov, ki jih je pogodbenica sprejela za uresničevanje načel te okvirne konvencije, pomaga Odboru ministrov svetovalni odbor, katerega člani morajo imeti priznano strokovno znanje s področja varstva narodnih manjšin.
2. Odbor ministrov določi sestavo svetovalnega odbora in njegov poslovnik v enem letu po začetku veljavnosti te okvirne konvencije.

V. poglavje

27. člen

Ta okvirna konvencija je na voljo za podpis državam članicam Sveta Evrope. Do datuma, ko začne konvencija veljati, je na voljo za podpis tudi vsaki drugi državi, ki jo k temu povabi Odbor ministrov. Konvencijo je treba ratificirati, sprejeti ali odobriti. Listine o ratifikaciji, sprejetju ali odobritvi se hranijo pri generalnem sekretarju Sveta Evrope.

28. člen

1. Ta okvirna konvencija začne veljati prvi dan meseca, ki sledi izteku trimesečnega obdobja po datumu, ko je dvanajst držav članic Sveta Evrope privolilo, da jih ta konvencija zavezuje v skladu z določbami 27. člena.
2. Za državo članico, ki naknadno izrazi soglasje, da jo ta okvirna konvencija zavezuje, le-ta začne veljati prvi dan meseca, ki sledi izteku trimesečnega obdobja po datumu deponiranja listine o ratifikaciji, sprejetju ali odobritvi.

29. člen

1. Po začetku veljavnosti te okvirne konvencije in po posvetovanju z državami pogodbenicami lahko Odbor ministrov Sveta Evrope povabi vsako državo nečlanico Sveta Evrope, ki je bila povabljen k podpisu konvencije v skladu z določbami 27. člena, pa tega še ni storila, kot tudi

katero koli drugo državo nečlanico, da pristopi h konvenciji, in sicer s sklepom, ki ga sprejme večina, kot je določeno v 20.d členu Statuta Sveta Evrope.

2. Za vsako državo, ki pristopi k okvirni konvenciji, začne ta veljati prvi dan meseca, ki sledi izteku trimesečnega obdobja po datumu deponiranja listine o pristopu pri generalnem sekretarju Sveta Evrope.

30. člen

1. Vsaka država lahko ob podpisu ali deponiranju svoje listine o ratifikaciji, sprejetju ali odobritvi določi ozemlje ali ozemlja, za katerih mednarodne odnose je odgovorna in za katera bo veljala ta okvirna konvencija.

2. Vsaka država lahko kadar koli pozneje z izjavo, naslovljeno na generalnega sekretarja Sveta Evrope, razširi uporabo te okvirne konvencije na katero koli drugo ozemlje, določeno v tej izjavi. Za tako ozemlje začne ta okvirna konvencija veljati prvi dan meseca, ki sledi izteku trimesečnega obdobja po datumu, ko je generalni sekretar prejel tako izjavo.

3. Vsaka izjava iz prejšnjih dveh odstavkov, ki se nanaša na ozemlja, omenjena v tej izjavi, se lahko prekliče z notifikacijo, naslovljeno na generalnega sekretarja. Preklic začne veljati prvi dan meseca, ki sledi izteku trimesečnega obdobja po datumu, ko je generalni sekretar prejel tako notifikacijo.

31. člen

1. Vsaka pogodbenica lahko kadar koli odpove to okvirno konvencijo z notifikacijo, naslovljeno na generalnega sekretarja Sveta Evrope.

2. Taka odpoved začne veljati prvi dan meseca, ki sledi izteku šestmesečnega obdobja po datumu, ko je generalni sekretar prejel to notifikacijo.

32. člen

Generalni sekretar Sveta Evrope obvesti države članice Sveta, druge države podpisnice in vsako državo, ki je pristopila k tej okvirni konvenciji, o:

- a) vsakem podpisu,
- b) deponiranju vsake listine o ratifikaciji, sprejetju, odobritvi ali pristopu,
- c) vsakem datumu začetka veljavnosti te okvirne konvencije v skladu z 28., 29. in 30. členom,
- d) vsakem drugem dejanju, notifikaciji ali sporočilu v zvezi s to okvirno konvencijo.

V dokaz tega so podpisani, ki so bili za to pravilno pooblaščen, podpisali to okvirno konvencijo.

Sestavljeno v Strasbourgu 1. februarja 1995 v angleščini in francoščini, pri čemer sta obe besedili enako verodostojni, v enem samem izvodu, ki se hrani v arhivu Sveta Evrope. Generalni sekretar

Sveta Evrope pošlje overjeno kopijo vsaki državi članici Sveta Evrope in vsaki državi, ki je bila povabljena, da podpiše to okvirno konvencijo ali k njej pristopi.